

korte mededelingen

Jan Wolkers ontwerpt monument voor Thyssen

Jan Wolkers werkt momenteel aan een ontwerp voor een Thyssen-kunstwerk. Tevens zoekt hij een goede lokatie voor het monument. Begin maart zal hij zijn plannen presenteren aan de Stichting Thijssejaar Texel.

Vorig jaar vroeg de stichting de gemeente om f 15.000,-. Met dat bedrag kon een ontwerp voor een kunstwerk worden gemaakt dat het tienvoudige zou gaan kosten. De raad zei 'nee'. Men vond een kunstwerk niet iets dat bij iemand als Thyssen paste. *'De raadsleden wilden liever iets educatiefs. Maar het monument vormt slechts een onderdeelje van onze totale herdenkingsplannen, waar nog genoeg educatieve zaken bij zitten,'* vertelt Jan Kuiper van de Stichting Thijssejaar.

Ook zonder de gemeente is de stichting doorggegaan met de plannen voor een kunstwerk. Vier Texelse bedrijven, die niet met name willen worden genoemd, brachten tienduizend gulden voor een ontwerp bijeen. De opdracht ging naar Jan Wolkers. *'Waarom hij? Hij is een gewaardeerd beeldend kunstenaar en Texel heeft nog geen werk van hem. Hij woont hier en is betrokken bij de natuur en het eiland. En als je belangrijk vindt dat er een kunstwerk van hem op het eiland komt, moet je niet te lang meer wachten. Hij heeft niet het eeuwige leven,'* aldus Kuiper, die erkent dat ook wel andere namen van kunstenaars de revue zijn gepasseerd, maar dat de uitstraling van Wolkers de doorslag gaf.

Bij de opdracht werd de voorwaarde gesteld dat het een abstract werk moet betreffen dat méer moet uitdrukken dan alleen de man Thyssen. Kuiper: *'Het gaat om waar hij voor stond. De relatie tussen mens en natuur. Het moet een opvallend beeld worden. Het moet bepaald wél boven het gras uitkomen. Daarom is de plaats ook zo belangrijk. Dat moet de symbolische waarde van het kunstwerk versterken.'*

Met het kunstwerk wil de stichting de nagedachtenis van Thyssen laten voortduren, ook als het jubileumjaar voorbij is. *'En wat zou een mooie afsluiting kunnen zijn van het jaar dan de onthulling van het kunstwerk?'*

Bron: Texelse Courant 14 februari 1995.

Thysseproject voor scholen via de raad

EcoMare heeft in het kader van het Thijssejaar drie educatieve programma's ontwikkeld voor de Texelse basisscholen. Aan het college is om een bijdrage gevraagd. Het voorstel zal worden voorgelegd aan de raad.

Er zijn drie programma's ontwikkeld, aangepast aan de leeftijden van de scholieren. De leerlingen van groepen 3, 4 en 5 zullen een bezoek brengen aan De Slufter. De groepen 6 en 7 gaan naar het wad bij vogelweide De Bol en De Krasse Keet. De groepen 8 kunnen meedoen aan speciale Thysseserieweken waarbij in vier dagen op

basis van brieven van J.P. Thyssen allerlei activiteiten worden gedaan in EcoMare en Texelse natuurgebieden.

Bron: Texelse Courant 14 februari 1995.

Thyssen's Hof herstelt onjuistheden

Alhoewel wij erg blij zijn met de 'reclame', wil ik u attent maken over de onjuistheden in het stukje over Jac. P. Thyssen op bladzijde 26 van 'Het Vogeljaar' jaargang 43 (1).

Allereerst wijs ik u erop dat Thyssen zijn naam met een Y schreef. Bij de kranstlegging op het graf van Thyssen waren enkele mensen van de pers aanwezig. Eén van hen heeft enkele fouten gemaakt, die u zo te zien hebt overgenomen. Het graf is in beheer bij Thyssen's Hof, dat is juist. De reizende tentoonstelling komt echter uit Texel en niet van Thyssen's Hof. Zo is ook de bijeenkomst in Amsterdam van de Heimans en Thijsse Stichting en van Thyssen's Hof (zie: symposium onder 'Universiteit van Utrecht'). Voor het Thyssen jaar houdt Thyssen's Hof wel een foto-, teken- en schilderwedstrijd voor de jeugd en wordt in de loop van het jaar een borstbeeld van Thyssen in de Hof onthuld. De Heimans en Thijsse Stichting heb ik reeds mijn excuses voor de fouten in de krant aangeboden. Hierbij ook mijn excuses aan 'Texel' hoewel het een fout van de pers was en niet van ons.

■ Namens de educatieve dienst van Thyssen's Hof: J. Bos, Pieter Wariuslaan 153, 1679 XJ Midwoud, 02291 - 2049.

Vogeljaar Thyssen-nummer in 1965

In april 1965 verscheen Het Vogeljaar jaargang 13, nummer 2 (55 bladzijden) als Thyssen-nummer. Professor ir. J.Th. Thyssen & professor ir. Jac. P. Thyssen schreven over Jac. P. Thyssen als vader, mevrouw C. Drees-Hent & Willem Gehrels schreven over Thyssen als leraar, J.A. Nijkamp over Thyssen en de opvoeding, professor dr. J. Heimans over 'met Thyssen in de barre zon', professor dr. Th.J. Stomps over Thyssen als vriend, Ko Zweeres over 'Thyssen over zichzelf' en Jan Veen over 'het begon met Goudplevieren'. Bovendien wordt Thyssen's leven in jaartallen gegeven. Een interessant themanummer dat in samenwerking werd uitgegeven met 'Amoeba', 'Mens en Natuur', 'Natura', 'Natuurhistorisch Maandblad', 'De Scharrelaar' en 'Triëntalis'.

Dit nummer is bij ons uitverkocht.

Landschapsbeheer Nederland

Het algemeen bestuur van de Stichting LONL heeft besloten de naam van deze organisatie te veranderen. Vanaf 1 maart 1995 zal de Stichting LONL Landschapsbeheer Nederland worden genoemd.

De meeste bij het LONL aangesloten provinciale stichtingen zullen dit voorbeeld volgen en voortaan worden aangeduid met Landschapsbeheer - provincienaam.

Bron: Nieuwsbrief LONL 5 (2): 2 - december 1994.

Naleving Jacht en Vogelwet 1936

Begin 1993 is uit bezuinigingsoverwegingen besloten tot een drastische beperking van het onderzoek van het CD-IDLO (thans ID-DLO i.e. Instituut voor Veehouderij en Diergezondheid) naar de doodsoorzaak van wilde fauna. Doordat de afdeling Biochemie en Toxicologie is opgeheven, wordt onderzoek op chemisch-toxicologisch gebied sinds 1993 uitbesteed. Daarnaast wordt de doodsoorzaak van stootvogels alleen nog onderzocht om overtredingen op te sporen.

Volgens de minister zou de naleving van de Jachtwet en de Vogelwet 1936 ook zijn gediend met een eenduidige en rechtvaardige toepassing van artikel 14 van de Jachtwet. Samen met de minister van Justitie beraadt hij zich op een richtlijn waarin handelingen zijn genoemd die zouden moeten leiden tot de conclusie dat misbruik is gemaakt van de bevoegdheid een geweer voorhanden te hebben. Het moedwillig doden van stootvogels of het doen van een poging daartoe, kan als een dergelijke handeling worden aangemerkt. Dit blijkt uit het antwoord van 1 december 1994 van minister Van Aartsen op schriftelijke vragen van het Tweede-Kamerlid Van Middelkoop (GPV).

Speciale beschermingszone voor vogels

Door middel van de beschikking 'Aanwijzing speciale beschermingszone in het kader van de EG-Vogelrichtlijn' heeft minister Van Aartsen met ingang van 7 december 1994 twee gebieden aangewezen als speciale beschermingszone voor bepaalde vogelsoorten. Het betreft het gebied Eemmeer, Gooimeer en IJmeer, dat bestaat uit drie deelgebieden in Utrecht, Noord-Holland en Flevoland van ongeveer 1.800 hectare. Het zijn van de oorspronkelijke Zuiderzee overgebleven delen, die na de afsluiting en de drooglegging van de Flevopolders tussen het oude en het nieuwe land zijn uitgespaard. Plaatselijk zijn vrij brede oevervegetaties ontstaan. Het open water van de randmeren is van grote betekenis als foerageer-, rust- en ruigebied van tal van watervogels, met name tijdens de najaarstrek en de winterperiode. De slikranden langs de kust zijn van belang als foerageergebied en slaappleaats voor doortrekkende steltlopers.

Het tweede gebied, de 'Kwade Hoek', ligt in Zuid-Holland en behoort tot het grondgebied van de gemeente Goedereede. Dit gebied heeft een oppervlakte van ongeveer 825 ha en is deels eigendom van de Staat, deels van de Vereniging Natuurmonumenten. Dit gebied heeft een rijke broedvogelstand. In de trektijd foerageren en rusten in de poelen en kreken, op het strand en op de droogvallende platen, vaak steltlopers. In de herfst verzamelen zich hier grote groepen Lepelaars voor de najaarstrek. Het gebied is eveneens van belang als overwinteringsgebied voor ganzen.

De beschikking is opgenomen in de Staatscourant van 5 december 1994, nummer 234, bladzijde 15.

Onderzoek naar intensivering handhaving groene wetten

Uit verschillende signalen blijkt dat de handhaving van de groene wetten tekort schiet. Belangrijke natuurwaarden gaan verloren wanneer deze niet adequaat worden beschermd. In veel gevallen kan dit leiden tot onherstelbare schade aan de natuurlijke omgeving. Bovendien komt de geloofwaardigheid voor het natuur- en milieubeleid ernstig in het geding, wanneer uitvoering en handhaving hierop niet in voldoende mate aansluiten.

Daarom hebben de ministeries van Binnenlandse Zaken, Justitie en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij onlangs het groene licht gegeven om per 1 februari 1995 een project te starten, dat moet leiden tot het versterken van de handhaving van de regelingen op dit terrein.

Met dit project wordt beoogd de handhaving van de groene wetten te verbeteren door verbeterde samenwerking tussen de verschillende organisaties en het vergroten van hun betrokkenheid. Een ander doel is meer aandacht te verkrijgen voor de handhaving van deze wetten bij de verantwoordelijke organisaties en handhavers bij de overheid, terreinbeheerders en particulieren.

Daarnaast wordt er naar gestreefd om de kennis en ervaring van deze handhavers te benutten bij het ontwikkelen van beleid en regelgeving.

Voor het uitvoeren van activiteiten ter versterking van de handhaving van de groene wetten zal het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO) te Wageningen allereerst een verkenning van de problematiek uitvoeren. De uitkomsten van dit onderzoek worden voorgelegd aan een aantal praktijkmensen met de bedoeling hanteerbare oplossingen aan te dragen, die vervolgens kunnen worden getoetst in enkele regionale proefprojecten. Het onderzoek zal nog vóór de zomer worden afgesloten.

Reisverslagen over vogelrijke gebieden

De Dutch Birding Travel Report Service (DBTRS) biedt al vijf jaar een unieke service aan vogelaars: reisverslagen over vogelgebieden in de hele wereld, geschreven door vogelaars. Sinds kort is de DBTRS een onderdeel van de Stichting Natuurschool in Groningen. De Natuurschool verzorgt natuur-educatieve programma's voor basisscholen en het voortgezet onderwijs. Een goed reisverslag van vogelaars die ter plaatse zijn geweest, is onontbeerlijk tijdens de voorbereiding van een vogelreis, of u nu gaat 'twitchen' of gewoon bent geïnteresseerd wat er in de omgeving van de vakantiebestemming aan vogels voorkomt. De voorbereiding van een reis waarbij je vogels gaat bekijken is leuk en zeer nuttig. Gedetailleerde vogelreisverslagen van bestemmingen over de hele wereld bieden een schat aan informatie voor de vogelaar die z'n grens eens wil verleggen. Of u nu naar het vogelrijke Lac du Der-Chantecoq in Frankrijk gaat, of naar een ver oord als de Seychellen, de DBTRS heeft reisverslagen over de meest uiteenlopende en interessante vogellocaties. In de nieuwe catalogus

voor 1995, die net is verschenen, ziet u zo'n duizend reisverslagen keurig geordend, op geografisch gebied, op een rijtje staan. Hoe bestelt u de verslagen die u graag wilt hebben? Zend ons een briefje, briefkaart of facsimilebericht met daarin de codes van de gewenste verslagen (elk verslag heeft z'n eigen code). Wij zenden u dan een prijsopgave. De prijs per bladzijde is f 0,30, en leden van Dutch Birding krijgen bovendien een korting van 15%. Na betaling ontvangt u de bestelde verslagen per omgaande. U kunt ons ook bellen tussen 19.00 en 21.00 uur. Vanaf februari verschijnt elk kwartaal de nieuwe DBTRS Nieuwsbrief waarop u zich kunt abonneren. In deze Engelstalige nieuwsbrief worden onder andere alle tussentijds verschenen reisverslagen besproken, er zal een speciale, internationale, 'vogelreisgenoot (man/vrouw) gezocht'-column worden opgezet waarvoor geïnteresseerde vogelaars zich kunnen inschrijven, er worden vogelaars met een speciale verbreding van hun hobby voor het voetlicht gehaald en er worden nieuwe belangrijke vogelboeken besproken. De DBTRS ontvangt graag het reisverslag van uw eigen vogelreis. Of u nu dichtbij of heel ver weg bent geweest, voor vogelaars zijn alle goed geschreven verslagen interessant. Denk vooral aan het maken van duidelijke lokatiekaartjes. Voor meer informatie over 'hoe schrijf ik een goed reisverslag', kunt u meer lezen in onze catalogus. Als 'beloning' ontvangt u van de DBTRS een verslag uit de catalogus van twee maal de lengte van het eigen verslag. De nieuwe 1995 Catalogus en het jaarabonnement op de Nieuwsbrief zijn aan te vragen door overmaken van f 6,50 respectievelijk f 12,50 op postbankrekeningnummer 5 596 995, ten name van Stichting Natuurschool te Groningen onder vermelding van 'DBTRS Catalogus 1995 en/of Nieuwsbrief' en uw naam en adres.

■ DBTRS, postbus 737, 9700 AS Groningen, 050 - 145 925, fax 050 - 144 717.

Oost-China jaagt op trekvogels

In 's werelds grootste vogelreservaat, het Poyang-meer in Oost-China, worden elk jaar zeker 300.000 vogels gedood, zo heeft het dagblad Liberation Daily gemeld.

Enorme aantallen vogels trekken elk najaar naar Poyang om daar te overwinteren. Onder deze trekvogels zijn onder meer de met uitsterven bedreigde Chinese Kraanvogel, de Aziatische Ooievaar en allerlei soorten ganzen en zwanen. Stropers trekken zich weinig aan van de zeldzaamheid van de vogelsoorten, maar worden in tegendeel aangespoord door de hoge prijzen voor vogels op de markten van de zuidelijke provincie Guangdong, het eiland Hainan en Hong Kong. Daar verdwijnen de dieren vervolgens in de pan van plaatselijke lekkerbekken, die voor een kraanvogel ruim tien gulden neertellen en voor een witte zwaan ruim het viervoudige.

Om aan hun vraag te voldoen, worden in Poyang dagelijks tussen de 800 en 2000 vogels geschoten of vergiftigd. Volgens de krant loopt het bestand van een aantal soorten dermate hard terug dat hun voortbestaan rond het meer gevaar loopt.

Wei Haichang, de bestuurder van het reservaat ontkent het bericht. Volgens hem waren er in het verleden wel problemen met lokale restaurants, maar de politie heeft aan het stropen een einde weten te maken.

Bron: Dagblad De Telegraaf, 24 februari 1995.

Bijdrage Landschapsverzorging aangekondigd

In de Nota Landschap is de bijdrage Landschapsverzorging (LVZ) aangekondigd. Doel van de LVZ is het verstrekken van een financiële bijdrage voor de aanleg van beplantingselementen op gronden van gemeenten (50% subsidie) en particulieren (75% subsidie). Het is dus een instrument dat (gedeeltelijk) uitvoering geeft aan de Nota Landschap. In februari 1994 is de LVZ door het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij overgedragen aan het LONL (Landelijk Overleg Natuur- en Landschapsbeheer, Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht, 030 - 340 777, fax 030 - 331 311).

Samen op jacht

In 'Het Vogeljaar' 1994, nummer 4 schrijft Hans Kroes over zijn ervaring met jagers. Daarin staan enkele onjuistheden, die ik graag wil weerleggen om de discussie zuiver te houden.

- Jagers beweren niet dat ze alleen maar zieke, zwakke of oude dieren schieten.
- Het is overheidsbeleid dat in Staatsbossen - zij het met mate - mag worden gejaagd.
- De auteur vraagt zich af wat jagers hebben 'gezaaid' om te kunnen 'oogsten'. Ik geef een beknopt overzicht:

Jagers zorgen voor toezicht in het buitengebied. Jagers doen aan biotoopverbetering: 529 ha wildakker, 175 ha overhoekjes, 282 poelen, 117 km houtwal, 225 km oevers en bermen. Jagers hebben 1174 wildredders aan boeren beschikbaar gesteld en over 720 km wildspiegels aangebracht.

Daarnaast doen ze mee aan herstelplannen voor Patrijs en Korhoen en aan weidevogelbescherming. Door hun bijdragen aan het Jachtfonds betalen jagers tevens de wildschade die jaarlijks optreedt (in 1993/1994 f 5.000.000,-).

- Het wild zou geen ontsnappingskans hebben, schrijft de auteur. Hij moet eens een keer meegaan om dat te controleren.
- Hij noemt jagers: 'Heren van gegoede burgerij, de bevoorrechten of de adel'. Dat beeld is archaisch: jagers vormen een doorsnee van de bevolking.
- Hij schrijft dat hij in de Jachtwet heeft gelezen dat de Bunzing tot het schadelijk wild behoort. De term 'schadelijk wild' komt echter in de Jachtwet niet voor. Wel bestaat de term 'overig wild'. Dat de Bunzing bejaagbaar is, is overigens ook al onjuist.
- De Jachtwet is niet verouderd, maar wordt voortdurend aangepast aan de nieuwste inzichten. Voor het laatst gebeurde dit in 1994.
- Op verzoek van onder andere Natuurmonumenten worden er in sommige natuurservaten drijfjachten georganiseerd om de overmatige predatie door Vossen in te perken.

Het is jammer dat de heer Kroes met zijn artikel een tegenstelling tussen jagers en natuurbeschermers oproept, terwijl er juist op veel gebieden heel praktische samenwerking is tussen beide groepen. Hierbij valt te denken aan de jaarlijkse Natuur-Schoonmaakdag, de verjaging van Rotganzen op Texel, het redden van wild en Dassen uit ondergelopen gebied tijdens de laatste watersnood, weidevogelbescherming, het tellen van vogels, enzovoorts.

■ Z.W.G. Lulof, voorlichter Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV), postbus 1165, 3800 BD Amersfoort.

Mobil gaat roosteren van vogels tegen

Het olieconcern Mobil Oil heeft maatregelen aangekondigd om te voorkomen dat duizenden vogels bij de productie om het leven komen. Het concern gaat alle ontluichtings- en ontbrandingspijpen, een geliefde plek voor vogels, vóór 1 mei voorzien van kapjes. Mobil heeft dat laten weten aan de dierenorganisatie PETA*, die op maatregelen had aangedrongen. Jaarlijks komen volgens PETA tienduizenden vogels om het leven door de open pijpen van Mobil. De dieren nestelen zich graag, aangetrokken door de warmte, op en in de pijpen. Als de installatie aanslaat, verbranden ze levend.

Bron: De Gooi- en Eemlander, 22 februari 1995.

* PETA = People for the Ethical Treatment of Animals.

MINISTERIE VAN LANDBOUW VEROORDEELD Raad van State vernietigt vergunning smientenjacht

Mr. J.J.R. Bakker, voorzitter van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft een vergunning voor de jacht op Smienten, voor zonsopgang en na zonsondergang, (nachtjacht), op Terschelling vernietigd en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij veroordeeld tot betaling van de kosten in de procedure die door Stichting Kritisch Faunabeheer tegen de Staat der Nederlanden was aangespannen.

Overweging van de Raad van State was dat de vergunning - met het oogmerk van 'schadebestrijding' - reeds was verleend voor er zelfs maar schade was geconstateerd.

Stichting Kritisch Faunabeheer is verheugd over deze uitspraak in bodemprocedure. De stichting heeft zich in een brandbrief gewend tot minister J.J. van Aartsen van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) en heeft een afschrift van die brief gezonden aan de woordvoerders van alle fracties in de vaste Kamercommissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Reden voor de brandbrief is dat het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, ondanks deze en eerdere uitspraken van de Raad van State, doorgaat met de afgifte van vergunningen.

Omdat het ministerie exclusief de belangen van jagers en boeren lijkt te behartigen, dreigt een situatie van ernstige rechtsongelijkheid te ontstaan. Het kan van tegenstanders van de plezierjacht niet worden verlangd dat ze elke afgegeven

vergunning met gelijke achtergrond moeten aanvechten bij de Raad van State.

Stichting Kritisch Faunabeheer geeft nu reeds op jaarbasis vele tienduizenden gulden uit aan procedures die vrijwel alle worden gewonnen. Gewonnen procedures dienen tot gevolg te hebben dat in soortgelijke gevallen geen nieuwe vergunningen meer worden verstrekt en dat bestaande worden ingetrokken.

Kritisch Faunabeheer heeft minister Van Aartsen en de Tweede Kamer gevraagd de uitspraken van de Raad van State te vertalen tot concreet beleid dat niet uitsluitend de belangen van jagers en landbouwers beschermt, maar ook die van dieren.

Vaststelling Rode Lijst zoogdieren

27 januari 1995/Nr.J.95126

Directie Juridische Zaken

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,

Gelet op de artikelen 1 en 3 van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke leefmilieu in Europa van 19 september 1979;

Besluit:

Artikel 1:

Als nationale lijst van met uitsterven bedreigde en kwetsbare soorten als bedoeld in de artikelen 1 en 3 van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke leefmilieu in Europa van 19 september 1979, waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed voor de instandhouding, wordt vastgesteld de volgende lijst van soorten:

Waterspitsmuis *Neomys fodiens*

Veldspitsmuis *Crocidura leucodon*

Grote Hoefijzerneus *Rhinolophus ferrumequinum*

Kleine Hoefijzerneus *Rhinolophus hipposideros*

Brandt's Vleermuis *Myotis brandtii*

Ingekorven Vleermuis *Myotis emarginatus*

Franjestaart *Myotis nattereri*

Bechtstein's Vleermuis *Myotis bechsteinii*

Vale Vleermuis *Myotis myotis*

Mopsvleermuis *Barbastella barbastellus*

Grijze Grootoorvleermuis *Plecotus austriacus*

Boommarter *Martes martes*

Otter *Lutra lutra*

Gewone Zeehond *Phoca vitulina*

Grijze Zeehond *Halichoerus grypus*

Tuimelaar *Tursiops truncatus*

Bruinvis *Phocoena phocoena*

Wild Zwijn *Sus scrofa*

Damhert *Cervus dama*

Edelhert *Cervus elaphus*

Bever *Castor fiber*

Noordse Woelmuis *Microtus oeconomus*

Grote Bosmuis *Apodemus flavicollis*

Hazelmuis *Muscardinus avellanarius*

Eikelmuis *Eliomys quercinus*

Artikel 2

Deze regeling treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst. Deze regeling zal met toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Toelichting

De in dit besluit opgenomen lijst wordt aangeduid als de 'rode lijst'; de lijst omvat recent verdwenen, bedreigde en kwetsbare soorten zoogdieren.

Het opstellen van rode lijsten is één van de op soortbescherming gerichte projecten uit het Natuurbeleidsplan (Ministerie van LNV 1990).

De lijst is opgesteld mede naar aanleiding van het rapport 'Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland (basisdocument)' van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming.

De in artikel 1 opgenomen lijst wordt vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 1 en 3 van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke leefmilieu in Europa van 19 september 1979. Criteria voor opname op de lijst zijn trend (achteruitgang) en zeldzaamheid. Op grond van een bepaalde combinatie van deze criteria worden de volgende rode-lijstcategorieën onderscheiden: verdwenen soorten, ernstig bedreigde soorten, bedreigde soorten, kwetsbare soorten en de zogenaamde gevoelige soorten.

De eerste vier categorieën zijn doelsoorten conform de Nota Ecosysteemvisies (Ministerie van LNV, in voorbereiding), waardoor rode lijsten het natuurbeleid mede aansturen. De categorieën 'kwetsbaar' en 'gevoelig' omvatten soorten die niet actueel zijn bedreigd, maar die gezien hun trend en/of zeldzaamheid bijzondere aandacht van het beleid behoeven.

Aan het behoud van de in de lijst opgenomen soorten zal, indien dit nodig is, door middel van praktische beschermingsmaatregelen, onderzoek en voorlichting bijzondere aandacht worden gegeven. Op de lijst komen Wild Zwijn, Edelhert en Damhart voor. Dit hangt samen met de in het verleden gemaakte keuze om de leefgebieden voor deze soorten beperkt te houden, in verband met voorkoming van schade. De opname van deze soorten op de rode lijst heeft geen consequenties voor het beleid dat is verwoord in het kader van de Nota Jacht en Wildbeheer.

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, J.J. van Aartsen.

Bron: Staatscourant 23, woensdag 1 februari 1995.
's-Gravenhage, 27 januari 1995.

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, J.J. van Aartsen.

Opvallende buizerdconcentratie in Gaasterland

Op 30 december 1994 waren wij bezig met de PTT-route die is uitgezet door J. de Jong in Gaasterland en die ons langs twintig verschillende punten voert, waar gedurende vijf minuten alle vogels die worden gezien en gehoord, op speciale formulieren worden genoteerd. Iets ten oosten van Nijemirdum, ter hoogte van het gehucht Hooibergen, atlasblok 15-27-44, hebben wij ook een telpunt, waar wij in 1984 tijdens een telling een tiental Buizerden aantroffen. Wij waren er dus goed op voorbereid, want wij wisten uit ervaring dat daar in het winterhalfjaar vrij veel Buizerden dit gebied opzoeken om te overwinte-

ren. Met veel voldoening konden wij, na diverse keren de telling te hebben gecontroleerd, in totaal 27 Buizerden vaststellen.

De dieren zaten op een braakliggend land, waarvan een deel nog uit grasland bestond. Het grasland, ongeveer twee hectare, was waarschijnlijk doodgespoten en daarna gescheurd, een landbouwkundige ingreep waarbij de zode wordt omgewoeld. Dit moet al een paar maanden geleden zijn gebeurd, omdat er weer mossen groeiden en zelfs al enkele eenjarige kruiden tot ontwikkeling waren gekomen. Het land wordt aan drie kanten begrensd door brede boomsingels. De volgende dag hebben wij hier weer de Buizerden geteld en wij kwamen tot een aantal van 32 stuks. Op 2 januari 1995 is hier weer een telling uitgevoerd en er werden maar liefst zestig exemplaren geteld. Op 3 januari 1995 werden 38 Buizerden geteld.

Het braakliggende land ligt goed beschut, maar dit is waarschijnlijk niet de oorzaak dat de Buizerden hier massaal naar toe komen. De dieren zaten redelijk verspreid over het land, maar in het kijkerbeeld (10 x 40) konden wij er toch wel een achtal tellen, op een afstand van 175 meter. Sommige dieren zaten maar een vijftal meters van elkaar, zonder dat er sprake was van agressie.

Regelmatig pikten de dieren iets op en slikten het meteen door. Wij konden niet zien, ook niet met een telescoop, wat ze aten. Het waren echter zeer beslist geen regenwormen. Eerder denken wij aan geleedpotigen. Bij inspectie van het terrein kon ik op het oog niets vinden. Ik hoopte ter plekke sporen aan te treffen van bijvoorbeeld emelten of ritnaalden, maar ik kon niets ontdekken, ook geen braakballen. Het foerageergedrag van de Buizerden bestond er uit dat ze stilstaand iets oppikten en doorslikten. Andere namen een klein sprintje van een vijftal meters en pikten dan iets op. Weer andere zaten op de paaltjes langs de bosrand, om vanaf die uitkijkpost te speuren naar een 'prooi'. Soms zaten ze langs het perceel in de bomen. Na een korte vlucht werd geland en een pikbeweging uitgevoerd naar een 'prooi' die voor ons niet zichtbaar was. Daarna volgde een slikbeweging.

Uit de literatuur is bekend dat er slaapplekken voorkomen waar meer dan 65 Buizerden werden aangetroffen. Factoren die de dichtheid in de winter beïnvloeden, zijn voedsel en de bereikbaarheid van het voedsel.

Gaasterland telt in de broedtijd ongeveer vijftien paren en deze dieren zijn waarschijnlijk aldaar standvogel. Ze zouden een winterterritorium kunnen bezetten, dat naarmate het voorjaar nadert, sterker wordt verdedigd tegen soortgenoten. Vanuit het noorden en oosten van Europa wordt de buizerdpopulatie 's winters aanzienlijk aangevuld, waarbij het opvallend is dat ze dan ook vrij kale gebieden kunnen gaan exploiteren. Zo heb ik op 10 december 1994 op de Workumerwaard, een uiterst kaal gebied langs de Friese IJsselmeerkust, een tiental Buizerden geteld. Vaak gebruiken de Buizerden bomen als uitkijkpost, maar ook paaltjes kunnen daarvoor prima dienst doen. Of ze de nacht hier ook doorbrengen, weet ik niet. Misschien is er sprake van

slaaptrek naar kleine bosjes in de omgeving. Alles wijst er echter op dat voedsel de belangrijkste drijfveer is voor de (massale) aanwezigheid van de Buizerden en dat ze de status als zijnde opportunisten alle eer aan doen. De vraag blijft of dit aantal Buizerden op een betrekkelijk klein foerageergebied een uitzonderlijke waarneming is en ook zo het interessant zijn om te weten wat de dieren daar voor voedsel hebben gezocht.

■ Otte W. Zijlstra (medewaarnemer J. de Jong), Kostverlorenstraat 38, 1733 VH Nieuwe Niedorp, 02261 - 1749.

Adressen van regionale directies van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

De beleidstaken van de twaalf provinciale directies Landbouw, Natuur en Openlucht recreatie (LNO) zijn samengevoegd in vijf regionale directies Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV). Momenteel zijn in vrijwel alle provincies nog de oude bezoekadressen. De Directie Zuid is echter per 23 januari 1995 verhuisd naar Eindhoven. Volledigheidshalve treft u hieronder alle post- en bezoekadressen van de regionale directies aan.

Directie Noord, postbus 30 032, 9700 RM Groningen, 050 - 207 207, fax 050 - 270 183.
Groningen: Engelse Kamp 6
Leeuwarden: Tesselschadestraat 7
Assen: Mandemaat 3

Directie Oost, postbus 10 051, 8000 GB Zwolle, 038 - 271 999, fax 038 - 271 242.

Zwolle: Veemarkt 21-22

Directie Noordwest, postbus 3005, 2001 DA Haarlem, 023 - 301 234, fax 023 - 301 103.

Haarlem: Toekanweg 7

Utrecht: Griffioenlaan 2

Lelystad: Maerlant 1

Directie Zuidwest, postbus 3010, 2270 JB Voorburg, 070 - 3 371 200, fax 070 - 3 694 485.

Voorburg: Burgemeester Feithplein 1

Goes: Westsingel 58

Directie Zuid, postbus 6111, 5600 HC Eindhoven, 040 - 329 111, fax 040 - 329 199.

Eindhoven: Keizersgracht 5.

Geslaagde herintroductie van zeevogelkolonies

Op enkele eilandjes langs de kust van de Amerikaanse staat Maine hebben ornithologen met succes kans gezien om zeevogelkolonies opnieuw te introduceren. Het werk begon zo'n twintig jaar geleden toen de Amerikaanse ornitholoog Stephen Kress in de zomer van 1973 op het eiland Eastern Egg Rock begon met het uitzetten van 954 pullen van de Papegaaiduiker *Fratercula arctica*. In Amerikaanse literatuur wordt deze soort aangeduid als 'Atlantic Puffin', in Europese gidsen wordt 'Puffin' gebruikt. Het herintroductieproject werd uitgevoerd voor de Amerikaanse natuurbeschermingsorganisatie, de National Audubon Society, in samenwerking met de Canadian Wildlife Service. De autochtone kolonie Papegaaiduikers op het eiland was, als gevolg van de jachtdruk uitgestorven. Oorspronkelijk broedde de soort in Maine ook nog op vijf andere eilanden, maar als gevolg van de enorme jacht-

druk in de staat was er aan het begin van deze eeuw nog slechts één enkel paar over. Papegaaiduikers werden vooral vervolgd om hun eieren, hun veren en hun vlees.

In de periode van 1973 tot 1986 werden op Eastern Egg Rock 954 pullen uitgezet. Daarvan vlogen er 914 met succes uit, dank zij dagelijkse controles en aanvoer van vis door de onderzoekers. Jonge Papegaaiduikers verlaten de kolonie doorgaans als ze ongeveer zes weken oud zijn. Ze verdwijnen dan in het water en komen niet terug voordat zij twee of drie jaar zijn geworden. Gewoonlijk beginnen zij pas met broeden als zij vijf jaar zijn. De eerste subadulte Papegaaiduiker keerde op Eastern Egg Rock terug in juni 1977. Het werd erheen geleid door een aangeboren geografisch richtinggevoel en mogelijk ook aangelokt door de houten papegaaiduikerlokvogels die rondom het eiland waren geplaatst. In 1981 werd de eerste Papegaaiduiker met een vis in de bek waargenomen. Dat was het onmiskenbare teken dat er ergens tussen de gordels van ruwe granieten rotspunten die het eiland omgeven, een nieuw jong en hongerig Papegaaiduikertje zat te wachten op zijn maaltijd. Dat jaar broedden er, voor het eerst in deze eeuw, weer Papegaaiduikers op het eiland. Er waren zelfs vijf broedende paren. Sindsdien zijn er jaarlijks gemiddeld vijftien broedparen op Eastern Egg Rock aanwezig geweest. Vanaf 1984 is het experiment ook uitgevoerd in het Seal Island National Wildlife Refuge, een eiland van ruim veertig hectare op bijna veertig kilometer in de zee vanaf Rockland in Penobscot Bay. Ook hier werden zo'n 950 kuikens uitgezet, in de periode van 1984 tot 1989. Ze waren afkomstig van Newfoundland. In 1993 broedden er op Seal Island eveneens vijftien paren Papegaaiduikers.

Aan het eind van de jaren zeventig begon Stephen Kress ook te werken met populaties van sternens. De sternens in het gebied worden bedreigd door de sterke uitbreiding van de populaties van de Zilvermeeuw *Larus argentatus* (Herring Gull) en van de Grote Mantelmeeuw *Larus marinus* (Greater Black-backed Gull), die de eieren en pullen van sterns eten en de adulte exemplaren verstoren en verjagen. De explosieve uitbreiding van deze meeuwesoorten in de afgelopen zestig jaar is het gevolg van de wettelijke bescherming door invoering van de Migratory Bird Treaty Act uit 1916 en het overvloedige aanbod van voedsel afkomstig van industrieel visafval en van diverse andere afvalbronnen. Kress slaagde er in om kolonies van drie soorten sterns weer te herstellen. Hij werkte met Noordse Sterns *Sterna paradisaea* (Arctic Terns), Visdiefjes *Sterna hirundo* (Common Terns) en met Dougalls Sterns *Sterna dougallii* (Roseate Terns). Deze laatste soort is opgenomen op de officiële federale Amerikaanse lijst van bedreigde soorten. De sterns werden naar de kolonielokaties gelokt met behulp van houten lokvogels en met behulp van banden met geluidsopnamen van baltsgeluiden. Na drie jaar bleek dat deze projecten zeer succesvol waren geworden. In 1980 broedden er op Eastern Egg Rock, na een afwezigheid van drieënveertig jaar, weer sterns. Het waren tachtig paren, hoofdzakelijk Visdieven. In 1994 broed-

den er ruim 1300 paren op het eiland, dat inmiddels de op één na grootste sternkolonie van de kust van Maine herbergt.

Het meest recente project van Kress is een poging een kolonie van de Zeekoet *Uria aalge* (Common Murre of Thin-billed Murre) op de kliffen van Martinicus Rock te herstellen. Hier wordt gewerkt met behulp van lokvogels, geluidsbanden en keramische kunsteeieren.

Steve Kress ontving in 1987 de Rolex International Award voor zijn soortbeschermingswerk en in 1994 de Chevron-Times Conservation Award. Inmiddels worden zijn methoden ook toegepast door wetenschappers op de Galápagos-eilanden, in Hawaï en langs de Japanse kust.

R.A. Kole

Bron: Salmansohn, P., 'Seabird Restoration Succeeds' in Wild Earth, Fall 1994.

Wie meer inlichtingen wil hebben over deze projecten kan schrijven naar: Seabird Restoration Program, National Audubon Society, 159 Sapsucker Woods Road, Ithaca, NY 14850, U.S.A.

Een nieuwe observatiehut in de Oostvaardersplassen

De mogelijkheden voor natuurrecreatie in de Oostvaardersplassen worden uitgebreid. Hiertoe wordt een gedeelte van de droge randzone ingericht met enkele wandelpaden, een observatiehut en twee observatiepunten en deze worden opengesteld voor publiek. De besluitvorming is gereed en aan de bouw van de observatiehut en het aanleggen van poeltjes, slootjes en paadjes wordt na de bouwvakvakantie begonnen. Het betreft de driehoek EZ 25 tussen de Keersluisplas en de spoorlijn bij het beheersgebouw. Dit gebied bestaat uit spontaan opgeschoten wilgenbos, vlierstruwelen, ruigten en grazige vegetatie. Het grenst aan verschillende landschapstypen en is daarom uit natuurrecreatief oogpunt erg interessant.

Aan de rand komt een grote observatiehut, die vooral uitkijkt op nat grasland met daarin verspreid aanwezige waterplassen, waarin in het voorjaar grote aantallen eenden, ganzen en stelt-

lopers foerageren. Verder zullen vanuit hier stootvogels en grote grazers, zoals Heckrunderen, Edelherten en Konikpaarden zijn te zien. De nieuwe houten hut is identiek aan de 'Schollevaar' bij de aalscholverkolonie, maar wordt met een diameter van acht meter een stuk groter. Er zijn twee verdiepingen, op de eerste zullen panelen informatie geven over de fauna, die ter plekke te zien is. Langs de rand komen eveneens twee observatieschermen, van waarachter men het dierenleven kan gadeslaan. De observatiemogelijkheden in de Oostvaardersplassen zijn voor iedereen toegankelijk, zij het op beperkte openingstijden. Dat wordt geregeld via een toegangshek.

Andere observatiehutten zijn 'De Kluut' en de 'Grauwe Gans', die onbeperkt toegankelijk zijn en de 'Schollevaar', die uitsluitend op aanvraag (excursies) is te bezoeken.

Nadere inlichtingen over de openstelling 036 - 5 322 449.

Bron: Cultuurwijzer, maart 1995, bladzijde 7.

Nog drie nieuwe observatiehutten

Er zijn bovendien nog drie nieuwe observatiehutten gebouwd. Aan de rand van de Dollard staat de 'Kiekkaaste', bij Nieuw Statenzijl in Groningen. Men kan daar uitkijken over de kwelders. De observatiehut staat circa vijfhonderd meter verwijderd van de dijk en verschaft aan dertig bezoekers tegelijk ruimte. Indien er geen bijzonder hoog water staat is de hut via een kleipad bereikbaar. Bij het toegangspad staat een bord waar de hoogwatertijden op staan vermeld.

Aan het Sarsven, zo'n drie kilometer ten zuiden van Nederweert, is ook een observatiehut gebouwd.

Op 23 maart 1995 is een observatiehut bij de Stichtse Brug aan het Eemmeer in het noordelijke deel van de polder De Kampen officieel in gebruik genomen. Het project is mogelijk geworden door financiële bijdragen van de actie 'Redt de Weidevogels Eemland', en de Rotary Club. De bouw van de observatiehut werd verzorgd door leerlingen van de Middelbaar Technische School.

Observatiehut aan het Eemmeer.
Foto: Jaap Taapken.

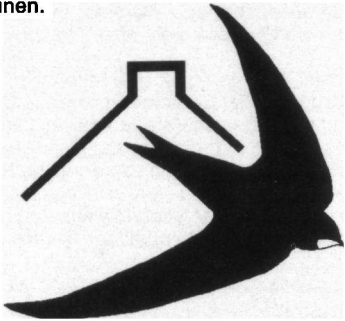
Het informatiebord van de hut werd onthuld door de voorzitter van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Rob Kole. De hut staat op het Staatsnatuurreservaat Eemmeer dat onder beheer van Staatsbosbeheer valt. De hut is te bereiken door vanaf de A27 de afslag Blaricum/Bijvanck, recht door blijven rijden en dus de A27 aan de westzijde blijven volgen tot het einde van deze landweg waar een parkeerplaats is aangelegd voor auto's. Daarna lopend verder richting Eemmeer, bij het Eemmeer rechtsaf slaan en de A27 aan de oostzijde volgen totdat het informatiebord in zicht komt aan de linkerhand. Vandaar is het nog omstreeks honderd meter lopen naar de rietstrook waaraan de hut is geplaatst.

Gierzwaluwenwerkgroep - Nederland geeft informatieblad 'Apus' uit

Deze winter is het eerste nummer van 'Apus' verschenen, het informatieblad van de Stichting Gierzwaluwenwerkgroep - Nederland.

In dit nummer staan twee artikelen over de maatregelen die leiden tot de bescherming van de Gierzwaluw en over gierzwaluwnestkasten. Bovendien een artikel over de educatieve taak van Bennekomse gierzwaluwnestkasten en de gierzwaluwen als broedvogel op het dak van het kerkje van Kijfhoek. Uit alle delen van het land wordt gierzwaluwnieuws gegeven, tevens nieuws uit het buitenland, oproepen en gegevens over gierzwaluwliteratuur.

Inmiddels zijn er al zestien coördinatoren die de werkgroep regionaal vertegenwoordigen en steunen.

Vignet van de Stichting Gierzwaluwenwerkgroep - Nederland.

'Apus' zal twee maal per jaar verschijnen en hoopt door uitwisseling van nieuws, iedereen die zich met Gierzwaluwen bezighoudt, te kunnen informeren wat er zoal rond deze vogelsoort gaande is.

Bij vooruitbetaling van f 15,- op postgironummer 333 425 te name van de Stichting Gierzwaluwenwerkgroep - Nederland, Weesp kan men zich verzekeren van toezending van 'Apus'.

Nadere inlichtingen bij het secretariaat mevrouw M. Mourmans-Leinders, Zundertseweg 84, 4707 PB Roosendaal, 01650 - 35 810.

Er is tevens een interessant boekje verkrijgbaar over de Gierzwaluw, over de levenswijze en de hulpverlening (25 bladzijden). Het is een gezamenlijke uitgave van bovengemelde stichting en Stichting Dierenambulance Nijmegen en Omstreken. Deze uitgave is te bestellen door overmaking van f 5,- op gironummer 333 425 ten name van de Stichting Gierzwaluwenwerkgroep - Ne-

derland, Weesp, onder vermelding van 'Gierzwaluw, levenswijze en hulpverlening'.

Amsterdams gierzwaluwboekje

Op 11 mei 1995 wordt het Gierzwaluvoorlichtingsboekje voor woningbouwverenigingen, architecten, aannemers, stadsdelen en alle groepen die zich voor de stedelijke natuur inzetten, gepresenteerd. Wij kunnen dit boekje, dat op Amsterdam is toegespitst, ten zeerste aanbevelen. Het is te bestellen door f 10,- over te maken op postgiro 5 003 487 ten name van G. Schuitemaker, Amsterdam, onder vermelding van 'gierzwaluwboekje'.

Rectificatie: de afstamming van vogels

Professor Van Dobben vergist zich (Het Vogeljaar 42 (6): 265, 1994) wanneer hij Archaeopteryx (niet Archeopteryx) uit de Triasperiode laat stammen, dat is 245 miljoen tot 208 miljoen jaar geleden. De bewuste periode is echter de (late) Jura, zo'n 150 miljoen jaar geleden en de befaamde daarvan onderdeel uitmakende zogenaamde lithografische kalksteen (eerst en vooral Solnhofen, Beieren) waarin de 'oervogel' werd gevonden. Geen onbelangrijk detail, want er zit wel een zestig miljoen tot honderd miljoen jaar tussen.

■ S. Boelsma, Korte Akker 142, 6651 WS Druten.

Reactie van Van Dobben: 'De heer Boelsma heeft gelijk. Ik waardeer het dat hij mijn stukjes zo nauwkeurig leest.'

De Takkeling

De Werkgroep Roofvogels Nederland heeft nummer 3 van de 2de jaargang (1994) laten verschijnen met een respectabel aantal artikelen namelijk over roofvogels ringen in Friesland (Roland-Jan Buijs), wildbeheereenheden, roofvogels en een Boomvalk (Jan Glas), bezoek aan Centraal Diergeneeskundig Instituut (CDI) en Gezondheidsdienst voor Dieren (Hugh Jansman), over een Sperwer (Marnix Jonker), Sperwers in de Achterhoek (Wouter Vraggink), de Wespëndief van Boswachterij Schoonloo (Roelof Drenthen, Willem van Manen), Bruine Kiekendief bouwt nest in struik (Ben Koks), schuiltentervaringen bij nest Grauwe Kiekendieven, voedselkeus van Havik, Sperwer en Buizerd in de Flevopolders (Rob G. Bijlsma), predatie: doodsoorzaak bij adult havikvrouwje (Kees Roosendaal), veerafwijking bij een nestjonge Havik (Rob G. Bijlsma e.a.), secundaire sexratio onder grote nestjongen van Buizerd (Rob G. Bijlsma), habitatverschuiving bij Boomvalken? (Willem van Manen), het belang van nestcontrole tussen ringen en uitvliegen van roofvogels (Rob G. Bijlsma), reactie op: tendentieuze berichtgeving en nieuw opsporingsmiddel (Wim Huyskens), korte mededelingen en oproepen, recente literatuur (Rob G. Bijlsma).

Inmiddels is ook al het eerste nummer van de derde jaargang (1995) verschenen. Het bevat veel artikelen onder andere een overzicht van het lopende stootvogelonderzoek in Nederland in 1994, enkele artikelen betreffende de Buizerd, steenarendperikelen, eerste broedgeval van

Wespendief in Oostelijk Flevoland, stootvogels in Groningen, Friesland, Drenthe en andere delen van het land in 1994, jaaroverzicht Werkgroep Slechtvalk Nederland vervolging stootvogels in Noord-Nederland en De Kempen, roofvogelverstoring in Zeeuwsch-Vlaanderen, ringersoverzicht, oprichting Steunpunt Roofvogels in gemeente Barneveld, inventarisatie in zuidwest-Salland en literatuur.

U kunt de activiteiten van de Werkgroep Roofvogels Nederland steunen door lid te worden voor een minimale jaarlijkse bijdrage ingaande 1 januari 1995 van f 15,-. U gelieve dit bedrag over te maken op postgirorekening 76 284 ten name van Werkgroep Roofvogels Appelscha, onder vermelding van uw naam en adres en 'nieuw lid'.

Opnieuw jager geverbaliseerd op verdenking van doden van stootvogel

Nadat begin januari in Echt (L.) een jachtopziener voor een geval van stootvogelvervolging werd geverbaliseerd, werd midden januari in Nieuwleusen (O.) opnieuw een jager aangehouden. Ditmaal voor het doodschieten van een Buizerd. De overtreding werd waargenomen door een getuige, die een lid van de Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN) inlichtte. Deze nam contact op met de plaatselijke politie. De geschoten vogel werd inderdaad op de aangewezen plaats aangetroffen, evenals enkele patroonhulzen. De verdachte heeft inmiddels bekend dat hij de vogel heeft doodgeschoten. De verdachte, sinds 33 jaar in het bezit van een jachtvergunning, dacht dat het een kraai was...

Buizerd en kraai lijken in geen enkel opzicht op elkaar. Het is echter verbazingwekkend hoe vaak Buizerd en kraai door personen uit de jachtwereld met elkaar worden verwisseld. Ter illustratie enkele voorbeelden:

- November vorig jaar werd door de economische politierechter te Leeuwarden een jager vrijgesproken voor het doodschieten van een broedende Buizerd op zijn nest. De Buizerd werd, zittend op twee eieren, dood op het nest aangetroffen. Zowel in de boom, als in het nest en de Buizerd zat hagel. De verdachte gaf toe dat hij door het bewuste nest had geschoten. Hij was echter in de veronderstelling dat het een kraaienest was. De verdachte werd vrijgesproken.
- Op een groot landgoed in Overijssel werd door drie getuigen van enige afstand gezien dat een man in een groen pak, behalve enkele kraaien, ook een Buizerd uit de lucht schoot. Na zich betrappt te weten, reed de man haastig weg in een groene auto. Hoewel de beschrijving van de persoon zowel als de auto in de richting wazen van de jachtopziener van het landgoed, werd de zaak wegens gebrek aan bewijs geseponeerd.

Sinds de Werkgroep Roofvogels Nederland (voorheen als WRNON uitsluitend actief in Noord- en Oost-Nederland), in samenwerking met Vogelbescherming Nederland, landelijk is gaan werken, is er pas goed zicht gekomen op het probleem van stootvogelvervolging. De omvang is verbijsterend. Jaarlijks vallen duizenden

slachtoffers onder de Nederlandse stootvogels, die alle sinds 1936 zijn beschermd. Met name Havik, Buizerd en de zeldzame Rode Wouw en Grauwe Kiekendief hebben zwaar te lijden. Vervolging is plaatselijk structureel en intensief. Zo werden enkele dagen geleden nabij een gebied van Natuurmonumenten, het Wijffelterbroek, over een lengte van drie km, vijftien kilo vergiftigd slachtafval van onder andere duiven en Fazanten aangetroffen. Bij het slachtafval lagen een dode Buizerd, dode muizen en kraaien. Het jaar daarvoor werden op exact de zelfde plaats, 25 Buizerds (deels op Belgisch, deels op Nederlands grondgebied) gedood door soortgelijk vergiftigd aas.

Om de Nederlandse bevolking en met name politiek Den Haag te wijzen op deze grootschalige grove overtredingen in eigen land, is door de Vereniging Natuurmonumenten, in samenwerking met Vogelbescherming Nederland en de WRN de campagne 'Stop de moord op roofvogels!' van start gegaan. Eén van de actiepunten is: strengere straffen voor stootvogelmoorde-naars. Voorheen was de maximale straf bij veroordeling een geldboete van f 500,-. Sinds april 1994 valt vervolging van stootvogels onder de economische delicten en gelden maximale straffen van f 25.000,- en 2½ jaar hechtenis. Voor zover wij weten is er tot op heden nog geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot een strengere bestraffing.

Een tweede actiepunt is: betere mogelijkheden voor het onderzoek naar de doodsoorzaak van dode stootvogels. Voor het vaststellen van de doodsoorzaak bij een vermoedelijke overtreding is een rapport van een onafhankelijke instantie nodig. De WRN maakt gebruik van de faciliteiten van het Centraal Diergeneeskundig Instituut te Lelystad (tegenwoordig ID-DLO). Tot april 1993 was alle onderzoek aan dode stootvogels gratis. Vanaf die datum moest een deel van het onderzoek door de inzender zelf worden bekostigd en werden alleen nog inzendingen geaccepteerd die via de Algemene Inspectie Dienst (AID) en de Rijkspolitie werden aangedragen. Deze maatregelen resulteerden in een drastische verlaging van het aantal ter onderzoek aangeboden stootvogels.

Eind december 1994 ontving de WRN een brief waarin werd medegedeeld, dat per 1 januari 1995, alle kosten voor rekening van de inzender komen. Deze kosten variëren van f 55,- tot f 445,- per geval, afhankelijk van het benodigde onderzoek (aantonen en benoemen van gebruikte vergif, röntgenonderzoek voor het aantonen van hagel en dergelijke). Op jaarbasis komt dit neer op tienduizenden gulden. Dit geld hebben wij niet. Daarbij is het onzes inziens een zaak van de overheid om onderzoek dat nodig is om overtredingen vast te stellen, te financieren. Tijdens het schrijven van dit persbericht (17 januari, 11.15 uur) werd een Buizerd binnengebracht door een WRN-medewerker uit Friesland. Dood gevonden in Donkerbroek, goed op gewicht (dus niet verhoogerd), schuim rond de snavel hetgeen kan duiden op vergiftiging. Alleen een onderzoek door het CDI kan dit vermoeden

bevestigen. De overheid is niet bereid dit onderzoek uit te voeren, mits door de aanvrager (WRN) of inzender (AID, Rijkspolitie) betaalt. Voor één of enkele dieren is dit te doen. Niet voor de honderden die wij jaarlijks binnen krijgen. Juist nu meer dan ooit de noodzaak tot bestrijding van stootvogelvervolgving is aangetoond, er in de Kamer vragen over zijn gesteld, wordt ons werk grotendeels onmogelijk gemaakt.

20.15 uur: Via de politie te Oosterwolde zojuist opnieuw een melding van een dode Buizerd, eveneens met schuim rond de snavel en afkomstig uit het zelfde bosje bij Donkerbroek in Friesland. Beide Buizerden zijn aan de fotograferende pers getoond.

■ Voor meer inlichtingen: Maria Quist, landelijk coördinator Werkgroep Roofvogels Nederland, 05162 - 2660.

DNA-onderzoek bij stootvogels in Groot-Brittannië

Onderzoek van de Royal Society for Protection of Birds (RSPB) onder in gevangenschap gehouden stootvogels leverde bewijs op van illegale onttrekking aan de natuur. Vaak wordt door mensen die deze vogels houden, dus meestal door de belanghebbenden zelf, gezegd dat zij de vogels zelf in gevangenschap fokken. Door het verzamelen van bloedmonsters en DNA-onderzoek kon worden aangetoond dat meer dan tweehonderd exemplaren, behorende tot zes soorten, niet in gevangenschap waren gefokt.

Bron: British Birds 87 (11): 580.

Visdieven broedden op dak in Zwolle

In Zwolle broedden Visdieven circa vijftien meter boven de grond op een hoog gebouw in het industrieterrein. Toen ongeveer vijftien jaar geleden aan de zuidzijde van Zwolle een groot gebied werd opgespoten waar het industrieterrein 'De Blokjes' moest komen, vestigde zich hier al vrij snel een kolonie Visdieven. Jarenlang hebben ze daar met wisselend succes op de grond gebroed. Toen de industrie steeds verder oprukte, hebben de Visdieven het hogerop gezocht. Een op het hoge dak broedende Visdief bleek te zijn geringd. De gegevens die op de ring staan vermeld, konden worden afgelezen. Nu is gebleken dat de ring tien jaar geleden werd omgelegd en wel op de zelfde plek als waar de gebiedstrouwe vogel nu op het dak het nest had. De omgeving zag er toen echter wel even anders uit, terwijl de vogel daar als jong uit het ei kroop in een nest op de grond.

Bron: A. Reitsma in De Nederlandse Jager 89 (22): 9.

Broedpoging van Lepelaar op Rottumerplaat

Een paartje Lepelaar deed in 1994 een broedpoging op Rottumerplaat. Dit is waarschijnlijk de laatste schakel voor een sprong naar de Duitse Waddeneilanden. Rottumeroog lijkt te klein voor vestiging en de kweiders aan de noordkust te onrustig.

Bron: B. Koks & R. Vogel in Sovon Nieuws 7 (3): 8.

22ste Internationale Ornithologen Congres

Van 16 tot 22 augustus 1998 wordt te Durban, Zuid-Afrika, het 22ste Internationale Ornithologen Congres gehouden. President van het congres (dat eens in de vier jaar wordt gehouden) is professor Peter Berthold (Duitsland), vice-president is dr. Janet Kear (Groot-Brittannië) en secretaris is dr. Aldo Berruti (Zuid-Afrika). Naast het wetenschappelijke programma worden ook talloze ornithologische excursies van één of meer dagen georganiseerd. Geïnteresseerden kunnen zich melden bij dr. Aldo Berruti, Durban Natural Science Museum, P.O. Box 4085, Durban 4000, Zuid-Afrika.

Het 21ste Internationale Ornithologen Congres werd van 20 tot 25 augustus 1994 in Wenen gehouden. De gehouden voordrachten zullen worden uitgegeven in de 'proceedings' van het congres.

Duurzame handel

Naar milieue- en arbeidsnormen in internationale handelsovereenkomsten een voorstel van de Federatie Nederlands Vakverbond (FNV) en InZet. Wereldwijd worden rechten van werknemers met voeten getreden. In een angstaanjagend tempo neemt de ernst van de milieuproblematiek toe. De auteurs kijken in dit boekwerk naar de ruimte die de GATT heeft voor het opnemen van een arbeids- en milieuclausule. Bovendien pleit men ervoor dat de GATT onderdeel wordt van de Verenigde Naties. Een serieus boekwerk met veel formele 'stof' voor lezers met hart voor mens en milieu.

Pierre Maréchal.

A. van Beuzekom, J. Kortlandt, B. Meijers, K. Potma & S. Raes: Duurzame Handel. 95 bladzijden, geïllustreerd met foto's, literatuuropgaven en noten. Prijs f 15,-. Te bestellen bij: InZet (Vereniging voor Noord-Zuid Campagnes), Keizersgracht 132, 1015 CW Amsterdam, 020 - 6 273 339.

Informatienummer overheidsinformatie

De nieuwe telefonische informatiedienst van de gezamenlijke ministeries, de Postbus 51-Infolijn, is op werkdagen bereikbaar tussen 9.00 - 21.00 uur. De kosten bedragen voor de beller veertig cent per minuut. Vanaf 18 januari 1995 kan iedereen de rijksoverheid dus bereiken via één centraal informatienummer 06 - 8051.

Spreeuwen met bijzondere voedselkeuze

Spreeuwen kunnen zich makkelijk aan in onze ogen bijzondere prooien aanpassen. Drie onderzoekers van de Vereniging Jordsand in Duitsland ontdekten dat Spreeuwen op Hallig Norderoog voornamelijk leven van Wadslakken (*Hydrobia ulvae*), Driestekelige Stekelbaars (*Gasterosteus aculeatus*), haringachtigen (*Clupeidae*) en Zandspiering en Smelt (*Ammodytidae*). Uit de drogende netten van vissers worden garnalen gepikt.

Bron: Gorke, M., U. Schneider & E. Hartwig (1994): Auszergewöhnlicher Nahrungserwerb des Stars (*Sturnus vulgaris*) auf der Hallig Norderoog. Seevögel 14 (4): 19-21.